

UN «VEHICUL» AGREABIL

TOTUL E UN JOC de Paul Ioachim.
• Teatrul «Odeon».
• Data premierei: 26 aprilie 1991 • Regia: Olimpia Arghir • Scenografia: Constantin Ciubotaru • Ilustrația muzicală: Lidia Danciu • Distribuția: Virgil Andriescu (Ioni Demetriad); Dorina Lazăr (Ioană); Mircea Constantinescu (Dorin); Camelia Maxim (Gogu); Ion Mihăilescu (Comisarul); Liana Mărgineanu (Serbeasca); Mihail Stan (Tili).

Cu Totul e un joc se petrece un fenomen destul de des întâlnit în aria reperitorului nostru autohton de astăzi. Pleșa a fost refuzată în 1986 din cauza aluziilor ironice la cultul personalității, pe care le conține. Dacă am încerc să o judecăm prin prisma antipatiilor, a urii cvasigenerale de acum cinci ani la adresa dictatorului, într-adevăr, nu ne-ar fi prea greu să ne imaginăm ce efect ar fi avut ea atunci. Astăzi, din limbajul esopic sau „mai exact, din apariția unul anumit personaj de aici, un regizor cu aere de Dumnezeu-Tatăl care își terorizează supușii-actori, în care e împedite că l-am fi văzut, cu toții, pe micul și originalul nostru Iubit Conducător, nu mai rămine, strictamente, decât rolul unui oarecare om de teatru infatuat și paranoid — făjă de care publicul reacționează încercând să-l identifice «modelul» din realitatea cotidiană a băielor de culise. Jucătă atunci, piesa ar fi fost mai mult decât este. Nu a avut această șansă. Nu e vina ei. E mai degradă un merit. Astăzi, însă, ultimul titlu la care s-a opriț Paul Ioachim spune totul: acum, «totul e un joc». De societate.

Și dacă, pe atunci, imprumuturile din așii american și francezi ai teatrului bulevardier, plus o întrigă amintind de oarecare filme inspirate din lumea spectacolului, ca Totul despre Eva sau Totul de vinzare, au servit drept vehicul și camuflaj unei mize importante, unul mesaj

criptic numai pentru cine voia să nu pricopă (dar n-a fost cazul cu vigilenții Consiliului Culturii și Educației Socialiste, care au interzis piesa), astăzi «vehicului» se vede obligat să înfrunte publicul fără încărcătură inițială, el cu o altă, considerabil redusă. Ce rămine în primul rînd, o farsă agreabilă, fără pretenții de mare profunzime, în general bine scrisă, cu replica promptă și spirituală, la care se ride mult și deconectat, pretext, se poate prevedea, al unui lung șir de reprezentații cu sala plină — dacă imprejurările economice generale o vor permite. De abia în al doilea rînd, chestiunea celor cîteva scene rezolvate dramaturgic à la manière de ... o mulțime de lume, de la Ben Hecht la Barillet și Grédy și chiar Pirandello, sau la Bob Fosse (finalul, unul dintre ele, căci spectacolul are vreo frej, semănind bine cu «All that Jazz»). Dar acestea, în definitiv, nu sunt lucruri care privesc în mod direct marele public, ci doar pe criticii cusurgii, obședii de «influență» a ceva asupra cuiuș.

Desigur, e vorba de o rejetă. Bine aplicată, aici, de către un om al scenei care știe de o viață cum trebuie să arate un «text-bombă». Paul Ioachim apartine categoriei (mai stimabile decât se admite de obicei) de autori-artizani, a celor care vor și știu să scrie «pentru actor», oferindu-l acestuia, fie el debutant sau consacrat, ocazia de a se pune în valoare. Ocazie de care spectacolul regizat de Olimpia Arghir profită din plin. Se joacă aici cu o remarcabilă poftă, personajele își depășesc condiția de prefabricate, de «désjà vu», grățile firescului cit se poate de particular și plin de vervă al interprétilor.

În rolul lui Dumnezeu, recte al regizorului convins că el este Acela, Mircea Constantinescu, în zi norocoasă, «se descurcă» admirabil, impunind o esențializare realistă a tipului, atât de familiar nouă, al dictatorului, manifestată printr-un comportament cu sugestii napoleoniene, print-o savuroasă absență și simțului proporțiilor, și al ridicolului. Virgil Andriescu este o prezență de pondere a spectacolului; el realizează cu umor reținut, cu o fină ironie capabilă să se transforme adesea în autoralitate, rolul profesionistul rutinat, conștiincios, disciplinat, dar dispus să ia de bun postulatul atot-

puterniciei regizorale doar pînă la limita impusă de bunul simț, dincolo de care conștiințozitatea ar echivala cu o pură lipsă de demnitate.

Există o anumită adevărate, un acord între sine și rol, care, atunci când se produce, dă acestuia din urmă o autenticitate «fără drept de apel», nelăsindu-ne să ne imaginăm că vreo interpretare diferită ar fi fost posibilă. Este ceea ce se întimplă, de regulă, cu personajele Dorinel Lazăr — de regulă, și de astă dată. Rolul actriței, soția precedentului, este încă una din întimplările norocoase ale acestui spectacol, cărula Dorina Lazăr, cu instinctul său scenic, cu vădită sa capacitate empatică, îi împrumută ceva ce ar trebui să se numească «strălucire a firescului».

Tinerii spectacolului, cel doi actori de curind lești de pe bancile instituțiilor de teatru, constituie prezențe onorabile în contextul descris. În rolul fîcsei, la rîndul său actriță, Camelia Maxim reușește să rămnă vizibilă pe partitura relativ lineară a adoratoarei necondiționate care, de altfel, urmează să se căsătoresc cu idolul ei, regizorul. Cu umor intelligent, stăpînit, dar și cu o bună știință a reliefelor accentelor, Ion Mihăilescu face plauzibil și chiar interesant, atrăgător rolul mal curând alegoric al tinărului factor de contrast, funcționante onest, cărula minclună, fie chiar și cea curentă a convenționalismului monden, social, îi dă stări (haioase și bine plăsăte) de efectiv rău fizic. În rolul actriței-colege care de abia aşteaptă ca titlara unul rol interesant să devină, un moment, indisponibilă pentru a-i lua locul, capabilă, însă, de o decorativă și camaraderească renunțare atunci cînd ocazia se prezintă realmente, Liana Mărgineanu «imbînzechîndu-se cu o bine înțuită doză de cumsecădențe funcție «concurrent». Mihail Stan cizeleză o compoziție în oarecare măsură independentă prin chiar datele textului, realizîndu-și con brio micul recital, în rolul bătrînului regizor tehnic bîntuit de nostalgia «teatrului de altădată».

Spectacolul Teatrului «Odeon» este unul din cele zise comerciale... Dar există comerț și comerț... Cred că se poate vorbi despre el ca despre un deconectant de bună calitate.

DAN PREDESCU

